

1 Ποια είναι τα διάφορα μέτρα;

Σκοπός των συντηρητικών μέτρων είναι η εξασφάλιση της διατήρησης των δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα, επιτρέπουν στους πιστωτές να προστατευθούν από τον κίνδυνο μη εξόφλησης από τους οφειλέτες τους.

Σε περίπτωση που τα αμιγώς συντηρητικά μέτρα δεν είναι επαρκή, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει προσωρινά μέτρα τα αποτελέσματα των οποίων είναι συγκρίσιμα με εκείνα της απόφασης που αναμένεται στην επί της ουσίας διαδικασία. Η οριστική απόφαση επικυρώνει τα προσωρινά μέτρα ή τα ανακαλεί. Ο δικαστής μπορεί να επιβάλει προσωρινά ή συντηρητικά μέτρα επί των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη. Η αποπληρωμή των οφειλών διέπεται από την αρχή της ευθύνης του οφειλέτη με όλα τα κινητά (χρήματα, έπιπλα, κοσμήματα, κινητές αξίες) και τα ακίνητα περιουσιακά του στοιχεία (οικόπεδα, κτίρια, κατοικίες). Ο πιστωτής μπορεί επίσης να επιληφθεί των δικαιωμάτων του οφειλέτη του (πιστώσεις, μισθοί).

1.1. Συντηρητικά μέτρα

A. Συντηρητική κατάσχεση

Σε επείγουσες περιπτώσεις, κάθε πιστωτής μπορεί να ζητήσει από τον δικαστή την άδεια να κατάσχει συντηρητικά τα κατασχετά περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη του (άρθρο 1413 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Ο οφειλέτης δεν μπορεί πλέον να διαθέτει ελεύθερα τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν αντικείμενο της συντηρητικής κατάσχεσης. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί πλέον να πωλήσει, να δωρίσει ή να υποθηκεύσει τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία. Αυτή η έλλειψη εξουσίας διαθέσεως είναι σχετική: ισχύει αποκλειστικά προς όφελος του κατασχόντος πιστωτή. Ο οφειλέτης παραμένει κύριος των περιουσιακών στοιχείων και διατηρεί το δικαίωμα κάρπωσης τους.

B. Μεσεγγύηση

Η μεσεγγύηση είναι μια μορφή παρακαταθήκης των περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν αντικείμενο διαφοράς και τα οποία πρέπει να διατηρηθούν μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης (άρθρο 1955 και επόμενα του αστικού κώδικα). Η μεσεγγύηση μπορεί είτε να συμφωνηθεί μεταξύ των διαδίκων (συμβατική μεσεγγύηση) είτε να διαταχθεί από τον δικαστή (δικαστική μεσεγγύηση). Σε αντίθεση με τη συνήθη παρακαταθήκη, η μεσεγγύηση μπορεί να έχει ως αντικείμενο και ακίνητα (άρθρο 1959 του αστικού κώδικα).

Γ. Απογραφή

Σκοπός της απογραφής είναι να προσδιοριστεί το περιεχόμενο μιας κληρονομίας, μιας κοινοκτημοσύνης ή μιας κοινωνίας κατ' ιδανικά μερίδια (άρθρο 1175 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας) κατόπιν αιτήματος πιστωτή, συζύγου ή συγκληρονόμου. Τα πρόσωπα που ζητούν την απογραφή δικαιούνται να επιλέξουν τον συμβολαιογράφο που θα καταρτίσει δημόσιο έγγραφο με τον κατάλογο των περιουσιακών στοιχείων. Σε περίπτωση διαφωνίας, ο συμβολαιογράφος διορίζεται από τον ειρηνοδίκη (άρθρο 1178 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Εάν προκύψει διαφορά, ο ειρηνοδίκης είναι αρμόδιος να την επιλύσει.

Δ. Σφράγιση

Συνέπεια της σφράγισης περιουσιακών στοιχείων είναι ότι αυτά δεν μπορούν πλέον να διατεθούν στην πράξη. Πιστωτής, σύζυγος ή κληρονόμος μπορεί να ζητήσει τη σφράγιση των περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν μέρος της κοινής περιουσίας των συζύγων, μιας κληρονομίας ή μιας κοινωνίας κατ' ιδανικά μερίδια, εφόσον αυτό επιβάλλεται για την προστασία ουσιώδους συμφέροντος (άρθρο 1148 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Η αίτηση σφράγισης υποβάλλεται στον ειρηνοδίκη. Ο τελευταίος μπορεί να διατάξει την αποσφράγιση, κατόπιν αιτήσεως του προσώπου που ζήτησε τη σφράγιση, των πιστωτών, του/της συζύγου ή των κληρονόμων. Σε περίπτωση εναντίωσης στην αποσφράγιση αποφαίνεται και πάλι ο ειρηνοδίκης.

1.2. Προσωρινά μέτρα

Τα προσωρινά μέτρα είναι ανακλητά και αναστρέψιμα. Μπορούν να επιβληθούν στο πλαίσιο διαδικασίας λήψεως ασφαλιστικών μέτρων ή διαδικασίας επί της ουσίας της υπόθεσης.

1.3. Προσωρινή εκτέλεση

Είναι δυνατή η προσωρινή εκτέλεση, υπό αυστηρά καθορισμένους όρους, μιας απόφασης που έχει εκδοθεί αλλά δεν έχει ακόμη καταστεί τελεσίδικη. Εκτός από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στον νόμο ή εκτός αν ο δικαστής αποφασίσει διαφορετικά με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση, και με την επιφύλαξη του άρθρου 1414, η ανακοπή που ασκείται κατά οριστικής απόφασης αναστέλλει την εκτέλεση.

Εκτός από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στον νόμο ή εκτός αν ο δικαστής αποφασίσει διαφορετικά με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση, και με την επιφύλαξη του άρθρου 1414, οι οριστικές αποφάσεις είναι προσωρινά εκτελεστές, παρά την άσκηση εφέσεως και άνευ εγγυοδοσίας, αν ο δικαστής δεν έχει διατάξει εγγυοδοσία (άρθρο 1397 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

2 Υπό ποιες προϋποθέσεις διατάσσονται αυτά τα μέτρα;

2.1 Η διαδικασία

A. Συντηρητική κατάσχεση

Πρόσωπο υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση, έστω και στο εξωτερικό, δικαιούται να δώσει εντολή σε δικαστικό επιμελητή να προβεί σε συντηρητική κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων του προσώπου κατά του οποίου έχει εκδοθεί η απόφαση. Ελλείψει δικαστικής απόφασης, απαιτείται παρέμβαση της δικαστικής εξουσίας για να επιβληθεί συντηρητική κατάσχεση.

Οι αιτήσεις υποβάλλονται ενώπιον του δικαστή κατασχέσεων και εκδικάζονται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 1395 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Η προθεσμία κλήτευσης είναι τουλάχιστον δύο ημέρες, αλλά μπορεί να συντμηθεί σε επείγουσες περιπτώσεις.

Μονομερής αίτηση επιβολής συντηρητικής κατάσχεσης εισάγεται από τον δικηγόρο ενώπιον του δικαστή κατασχέσεων, ο οποίος μπορεί να επιτρέψει την επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης. Ο δικαστής κατασχέσεων εκδίδει διάταξη εντός προθεσμίας οκτώ ημερών. Η εν λόγω διάταξη, μαζί με το κατασχετήριο, πρέπει να επιδοθεί στο πρόσωπο κατά του οποίου επιβάλλεται η κατάσχεση με δικαστικό επιμελητή, προκειμένου το εν λόγω πρόσωπο να ενημερωθεί για τη διαδικασία που έχει κινηθεί σε βάρος του.

Η διάταξη είναι αυτοδικαίως προσωρινά εκτελεστή και παράγει μόνο σχετικό δεδικασμένο. Ο δικαστής κατασχέσεων μπορεί να την τροποποιήσει ή να την ανακαλέσει ανά πάσα στιγμή, λόγω μεταβολής των συνθηκών. Η αμοιβή του δικαστικού επιμελητή καθορίζεται από το βασικό διάταγμα της 30ής Νοεμβρίου 1976 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του Βελγίου της 8ης Φεβρουαρίου 1977).

B. Μεσεγγύηση

Στην περίπτωση της συμβατικής μεσεγγύησης αρκεί μόνο έγκυρη σύμβαση μεταξύ των μερών και δεν απαιτείται δικαστική παρέμβαση, σε αντίθεση με τη δικαστική μεσεγγύηση, κατά την οποία η δικαστική παρέμβαση είναι υποχρεωτική. Και στις δύο περιπτώσεις, διορίζεται μεσεγγυούχος, είτε από τη σύμβαση είτε από το δικαστήριο. Ο μεσεγγυούχος οφείλει να μεταχειρίζεται το υπό μεσεγγύηση αντικείμενο με τη δέουσα επιμέλεια. Επιπλέον, υποχρεούται να επιστρέψει το αντικείμενο μόλις λήξει η μεσεγγύηση. Ο μεσεγγυούχος δικαιούται να λαμβάνει την αμοιβή που καθορίζεται από τη νομοθεσία (άρθρο 1962 τρίτο εδάφιο του Αστικού Κώδικα).

Γ. Προσωρινά μέτρα

Προσωρινά μέτρα λαμβάνονται πάντοτε κατόπιν αιτήσεως που υποβάλλεται ενώπιον του δικαστή, είτε στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων είτε διαδικασίας επί της ουσίας της υπόθεσης. Μπορούν να διαταχθούν επίσης από τον διαιτητή (άρθρο 1696 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Ο πρόεδρος πρωτοδικών διατάσσει σε επείγουσες περιπτώσεις προσωρινά μέτρα επί παντός θέματος, εκτός από τα θέματα που ο νόμος εξαιρεί από τη δικαστική εξουσία (άρθρο 584 πρώτο εδάφιο του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). «Προσωρινά» είναι τα μέτρα που διατάσσονται με απόφαση που είναι μόνο προσωρινής φύσεως και δεν μπορεί να έχει οριστικά και αμετάκλητα αποτελέσματα. Ο πρόεδρος του εργατοδικείου και ο πρόεδρος του εμποροδικείου μπορούν επίσης να διατάσσουν προσωρινά μέτρα σε επείγουσες περιπτώσεις της καθ' ύλην αρμοδιότητας των εν λόγω δικαστηρίων αντίστοιχα.

Η απόφαση ασφαλιστικών μέτρων δεν μπορεί να θίγει την ίδια την υπόθεση (την ουσία), πράγμα που σημαίνει ότι η απόφαση αυτή παράγει μόνο σχετικό δεδικασμένο. Ο δικαστής της ουσίας δεν δεσμεύεται καθ' οιονδήποτε τρόπο από την απόφαση αυτή ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων μπορεί να διατάσσει μόνο προσωρινά μέτρα.

Στο πλαίσιο διαδικασίας διαζυγίου, για παράδειγμα, ο πρόεδρος του δικαστηρίου οικογενειακών υποθέσεων δύναται να διατάξει προσωρινά μέτρα σχετικά με το πρόσωπο, τη διατροφή και τα περιουσιακά στοιχεία τόσο των συζύγων όσο και των τέκνων τους (άρθρο 1280 πρώτο εδάφιο του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Το δικόγραφο των προσωρινών μέτρων που διατάχθηκαν επιδίδεται στον αντίδικο με δικαστικό επιμελητή και ο αντίδικος καλείται να συμμορφωθεί με αυτά τα μέτρα, εν ανάγκη υπό την απειλή δημόσιου καταναγκασμού και/ή χρηματικής ποινής. Η αμοιβή του δικαστικού επιμελητή καθορίζεται από το βασιλικό διάταγμα της 30ής Νοεμβρίου 1976 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του Βελγίου της 8ης Φεβρουαρίου 1977).

Ο ειρηνοδίκης δύναται, όταν δικάζει σε πρώτο βαθμό, να διατάσσει επείγοντα προσωρινά μέτρα για τη διάρκεια της συμβίωσης των συζύγων ή των νομίμως συμβιούντων των οποίων η σχέση έχει διαταραχθεί, π.χ. όσον αφορά την οικογενειακή στέγη ή το πρόσωπο και την περιουσία των τέκνων. Αυτά τα μέτρα είναι προσωρινά και παύουν να ισχύουν όταν διακοπεί η συμβίωση. Στην περίπτωση των συζύγων, τα εν λόγω μέτρα δεν μπορούν να ρυθμίζουν με διαρκή τρόπο το διαζυγίο τους. Η τυχόν οριστική ρύθμιση του διαζυγίου εμπίπτει στην αρμοδιότητα του πρωτοδικείου.

Δ. Προσωρινή εκτέλεση

Η απόφαση περιάπτεται τον εκτελεστήριο τύπο. Εφόσον η απόφαση δεν έχει ακόμη αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου, δεν μπορεί να εκτελεστεί. Εκτός από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στον νόμο ή εκτός αν ο δικαστής αποφασίσει διαφορετικά με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση, η προθεσμία άσκησης ανακοπής αναστέλλει την εκτέλεση, ενώ η προθεσμία άσκησης έφεσης ή αναίρεσης δεν την αναστέλλει (άρθρο 1397 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Ο δικαστής που εξέδωσε την οριστική απόφαση μπορεί να την κηρύξει προσωρινά εκτελεστή, πλην των περιπτώσεων όπου αυτό απαγορεύεται εκ του νόμου (άρθρο 1399 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), ιδίως στην περίπτωση των οριστικών αποφάσεων που αφορούν την νομική κατάσταση των προσώπων.

Σε περίπτωση που είναι δυνατή η προσωρινή εκτέλεση, αυτή ενεργείται με κίνδυνο και ευθύνη του επισπεύδοντα. Ο δικαστής μπορεί να εξαρτήσει την προσωρινή εκτέλεση από την παροχή εγγύησης από τον επισπεύδοντα (άρθρο 1400 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Ο επισπεύδων μπορεί να ενεργήσει εκτέλεση, αλλά υποχρεούται να καταθέσει ένα χρηματικό ποσό ή να παράσχει τραπεζική εγγύηση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Είναι πράγματι δυνατό η απόφαση να μεταρρυθμιστεί κατ' έφεση και ο καθ' ου η εκτέλεση να δικαιούται αποζημίωση.

2.2 Οι κύριες προϋποθέσεις

A. Συντηρητική κατάσταση

Συντηρητική κατάσταση μπορεί να επιβληθεί μόνο σε επείγουσες περιπτώσεις και εφόσον η αξίωση είναι βέβαιη, εκκαθαρισμένη και απαιτητή.

Το επείγον προϋποθέτει ότι η φερεγγυότητα του οφειλέτη είναι επισφαλής, κατά τρόπο ώστε να κινδυνεύουν τα δικαιώματα του πιστωτή επί της περιουσίας του οφειλέτη. Η συντηρητική κατάσταση δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως μέσο άσκησης πίεσης, αλλά είναι νόμιμη στον βαθμό που, σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια, η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη είναι επισφαλής. Το επείγον πρέπει να υφίσταται τόσο κατά τον χρόνο επιβολής της κατάσχεσης όσο και κατά τον χρόνο που ο δικαστής οφείλει να αποφανθεί για τη διατήρησή της.

Η αξίωση του πιστωτή πρέπει να είναι βέβαιη, πράγμα που σημαίνει ότι η αξίωση πρέπει να θεμελιώνεται επαρκώς και ότι δεν πρέπει να υπάρχουν βάσιμοι λόγοι αμφισβήτησής της. Επιπλέον, η αξίωση πρέπει να είναι εκκαθαρισμένη. Πράγματι, το ποσό της αξίωσης πρέπει να έχει προσδιοριστεί ή τουλάχιστον να μπορεί να προσδιοριστεί με βάση μια προσωρινή εκτίμηση. Αν δεν έχει ακόμη προσδιοριστεί το ακριβές ποσό της οφειλής, ο δικαστής θα προβεί σε εκτίμηση. Τέλος, η αξίωση πρέπει να είναι απαιτητή, δηλαδή ο πιστωτής πρέπει να δικαιούται να απαιτήσει την πληρωμή της. Το άρθρο 1415 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καθορίζει αυτή την προϋπόθεση, ώστε για αξιώσεις για περιοδικές παροχές (διατροφές, ενοίκια, τόκους) και ακόμα και για αξιώσεις υπό αίρεση ή προθεσμία να μπορεί να επιβάλλεται συντηρητική κατάσταση.

B. Μεσεγγύηση

Ο δικαστής μπορεί να διατάξει τη δικαστική μεσεγγύηση κατασχεμένων κινητών πραγμάτων του οφειλέτη, ακίνητων ή κινητών πραγμάτων την κυριότητα ή τη νομή των οποίων διεκδικούν δικαστικώς δύο ή περισσότερα πρόσωπα, καθώς και πραγμάτων που προσφέρει ο οφειλέτης προκειμένου να ελευθερωθεί (άρθρο 1961 του Αστικού Κώδικα). Γενικά, η μεσεγγύηση χρησιμοποιείται ως συντηρητικό μέτρο στις υποθέσεις όπου κρίνεται σκόπιμο, προκειμένου να εξασφαλιστεί η διατήρηση των περιουσιακών στοιχείων στην κατάσταση στην οποία βρίσκονται, με την επιφύλαξη οποιασδήποτε οριστικής επίλυσης της διαφοράς. Το επείγον δεν λαμβάνεται υπόψη. Το δικαστήριο επιβάλλει, ωστόσο, τη μεσεγγύηση με περίσκεψη, καθώς πρόκειται για μέτρο σοβαρό και εξαιρετικό του οποίου η επιβολή επιτρέπεται μόνο εφόσον συντρέχουν επαρκείς σοβαροί λόγοι.

Γ. Προσωρινά μέτρα

Μια υπόθεση μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο διαδικασίας λήψης ασφαλιστικών μέτρων μόνο όταν είναι τόσο επείγουσα που αν δεν ληφθούν αμέσως μέτρα, ο αιτών θα υποστεί ζημία ορισμένου ύψους ή σοβαρές δυσχέρειες. Το επείγον αποτελεί συνεπώς ουσιώδες κριτήριο για τη δυνατότητα κίνησης διαδικασίας λήψης ασφαλιστικών μέτρων.

Τα προσωρινά μέτρα στο πλαίσιο διαδικασίας επί της ουσίας πρέπει επίσης να βασίζονται στον επείγοντα χαρακτήρα της υπόθεσης. Για τον λόγο αυτόν τα συγκεκριμένα μέτρα, που μπορεί να τα ζητήσει κανείς από τον ειρηνοδίκη, καλούνται «επείγοντα προσωρινά μέτρα».

Δ. Προσωρινή εκτέλεση

Το κριτήριο που χρησιμοποιεί ο δικαστής για να επιτρέψει ή όχι την προσωρινή εκτέλεση είναι ο κίνδυνος που διατρέχει ο αιτών να καθυστερήσει ασκόπως ο αντίδικος την εκτέλεση της απόφασης ή να την καταστήσει αδύνατη. Σε περίπτωση που ο αντίδικος ασκήσει έφεση ή ανακοπή με αποκλειστικό σκοπό να εμποδίσει την εκτέλεση της απόφασης, ο δικαστής που εξέδωσε την απόφαση δύναται να διατάξει την προσωρινή εκτέλεσή της. Σε ορισμένα είδη υποθέσεων, εντούτοις, η προσωρινή εκτέλεση απαγορεύεται (βλέπε ανωτέρω).

3 Αντικείμενο και φύση αυτών των μέτρων

3.1 Ποια περιουσιακά στοιχεία μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο αυτών των μέτρων;

A. Συντηρητική κατάσχεση

Όλα τα είδη περιουσιακών στοιχείων (κινητά, ακίνητα, άυλα) μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο συντηρητικής κατάσχεσης. Ορισμένα περιουσιακά στοιχεία, ωστόσο, δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κατάσχεσης (ή μπορούν μόνο εν μέρει). Το ακατάσχετο απορρέει είτε από τη νομοθεσία, είτε από τη φύση του περιουσιακού στοιχείου, είτε από τον σύνδεσμο του περιουσιακού στοιχείου προς το πρόσωπο του οφειλέτη.

Στο άρθρο 1408 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας περιλαμβάνεται κατάλογος των περιουσιακών στοιχείων που δεν επιτρέπεται να κατασχεθούν. Συνοπτικά, αυτά περιλαμβάνουν τα περιουσιακά στοιχεία που είναι αναγκαία για τον οφειλέτη, τα αντικείμενα που χρειάζεται ο καθ' ου η κατάσχεση για να συνεχίσει τις σπουδές ή την επαγγελματική κατάρτιση του ιδίου ή των παιδιών του, τον αναγκαίο επαγγελματικό εξοπλισμό του καθ' ου η κατάσχεση, αντικείμενα που εξυπηρετούν λατρευτικούς σκοπούς, καθώς και τρόφιμα και καύσιμα. Το άρθρο 1410 παράγραφος 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καθορίζει τις απαιτήσεις που δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να κατασχεθούν, ιδίως τα οικογενειακά επιδόματα και ο κατώτατος μισθός.

Ο μισθός και τα εξομοιούμενα με αυτόν εισοδήματα του καθ' ου η κατάσχεση μπορούν να κατασχεθούν μόνο εν μέρει. Τα σχετικά ποσά καθορίζονται στο άρθρο 1409 παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και αναπροσαρμόζονται ετησίως με βασιλικό διάταγμα λαμβανομένου υπόψη του δείκτη τιμών καταναλωτή. Το άρθρο 1410 παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της μερικής κατάσχεσης, ιδίως στην προκαταβολή και την περιοδική παροχή διατροφής, στις συντάξεις, τα επιδόματα ανεργίας, τις αποζημιώσεις λόγω ανικανότητας προς εργασία και στα επιδόματα αναπηρίας.

Ο δικαστικός επιμελητής συντάσσει έκθεση στην οποία καταγράφει τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν αντικείμενο κατάσχεσης, εν όψει πιθανής πώλησής τους μεταγενέστερα, εκτός εάν, με τη μεσολάβηση του δικαστικού επιμελητή, καταστεί δυνατή η συμφωνία με τον πιστωτή. Απαγορεύεται ρητά και συνιστά ποινικό αδίκημα η απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων που έχουν καταγραφεί από τον δικαστικό επιμελητή.

B. Μεσεγγύηση

Ο δικαστής μπορεί να διατάξει τη δικαστική μεσεγγύηση κατασχεμένων κινητών πραγμάτων του οφειλέτη, ακίνητων ή κινητών πραγμάτων την κυριότητα ή τη νομή των οποίων διεκδικούν δικαστικώς δύο ή περισσότερα πρόσωπα, καθώς και πραγμάτων που προσφέρει ο οφειλέτης προκειμένου να ελευθερωθεί (άρθρο 1961 του Αστικού Κώδικα).

Γ. Προσωρινά μέτρα

Όλα τα είδη υποθέσεων μπορούν να ρυθμιστούν προσωρινά μέσω διαδικασίας λήψης ασφαλιστικών μέτρων. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου είναι αρμόδιος να εκδίδει όλες τις αστικές διαφορές του κοινού δικαίου. Οι διαφορές που άπτονται του εργατικού ή του εμπορικού δικαίου εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του προέδρου του εργατοδικείου ή του εμποροδικείου.

Το δικαστήριο οικογενειακών υποθέσεων δύναται να διατάσσει επείγοντα προσωρινά μέτρα για τη διάρκεια της συμβίωσης, π.χ. όσον αφορά την οικογενειακή στέγη ή το πρόσωπο και την περιουσία των τέκνων. Η διάταξη αυτή ισχύει αποκλειστικά για τα έγγαμα ζεύγη (άρθρο 223 παράγραφος 1 του Αστικού Κώδικα) και για τους νομίμως συμβιούντες (άρθρο 1479 παράγραφος 1 του Αστικού Κώδικα), και όχι για τα ζεύγη που συνοικούν.

Δ. Προσωρινή εκτέλεση

Καταρχήν, όλες οι αποφάσεις μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσωρινής εκτέλεσης, εφόσον το επιτρέψει ο δικαστής, εκτός από τις περιπτώσεις όπου η προσωρινή εκτέλεση απαγορεύεται εκ του νόμου (άρθρο 1399 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

3.2 Ποια τα αποτελέσματα αυτών των μέτρων;

A. Συντηρητική κατάσχεση

Ο καθ' ου η κατάσχεση δεν χάνει ούτε την κυριότητα ούτε την κάρπωση (χρήση, μίσθωση, εισοδήματα, κέρδη) των κατασχεμένων περιουσιακών στοιχείων. Απλώς δεν μπορεί να απαλλοτριώσει τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία ή να τα υποθηκεύσει. Λόγω αυτής της έλλειψης εξουσίας διαθέσεως, κάθε συναλλαγή που πραγματοποιεί παρόλα αυτά ο καθ' ου η κατάσχεση είναι μεν έγκυρη, όμως δεν είναι αντιτάξιμη έναντι του κατασχόντος πιστωτή. Ο πιστωτής επομένως δεν χρειάζεται να λάβει υπόψη του την εν λόγω συναλλαγή και μπορεί να ενεργεί σαν αυτή να μην έλαβε χώρα ποτέ.

B. Μεσεγγύηση

Η μεσεγγύηση συνεπάγεται, όπως η κοινή παρακαταθήκη, ότι η κατοχή ενός περιουσιακού στοιχείου περιέρχεται στον δικαιούχο της εξασφάλισης. Ο τελευταίος μπορεί να ενεργεί μόνο πράξεις συντήρησης.

Γ. Προσωρινά μέτρα

Άνευ αντικειμένου

Δ. Προσωρινή εκτέλεση

Προσωρινή εκτέλεση σημαίνει ότι η δικαστική απόφαση εκτελείται, παρά την πιθανότητα μετατροπής της μετά από άσκηση έφεσης ή ανακοπής. Ο αιτών φέρει τον κίνδυνο της εκτέλεσης (βλέπε ανωτέρω).

3.3 Ποια η ισχύς αυτών των μέτρων;

A. Συντηρητική κατάσχεση

Η συντηρητική κατάσχεση έχει περιορισμένη χρονική ισχύ, καταρχήν τριετή. Ο δικαστής κατασχέσεων μπορεί να ορίσει συντομότερη χρονική ισχύ. Η κατάσχεση μπορεί να αναβιώσει, εφόσον η αρχική διάρκεια ισχύος της δεν έχει λήξει. Η αναβίωση —που είναι, στην πραγματικότητα, μια παράταση της αρχικής διάρκειας— επιτρέπεται σε περίπτωση που υπάρχουν βάσιμοι λόγοι και εξακολουθεί να υπάρχει επείγουσα ανάγκη προς τούτο.

B. Μεσεγγύηση

Ο νόμος δεν προβλέπει όριο διάρκειας για τη μεσεγγύηση. Όταν δεν υπάρχει πλέον κίνδυνος μη διατήρησης των πραγμάτων στην κατάσταση στην οποία βρίσκονται και αδυναμίας υλοποίησης της οριστικής λύσης, η μεσεγγύηση αίρεται.

Γ. Προσωρινά μέτρα

Ο νόμος δεν καθορίζει διάρκεια ισχύος για τα προσωρινά μέτρα. Η οριστική απόφαση που εκδίδεται επί της διαφοράς μπορεί να επικυρώσει τα εν λόγω προσωρινά μέτρα ή να τα ανακαλέσει.

Δ. Προσωρινή εκτέλεση

Άνευ αντικειμένου

4 Υπάρχει δυνατότητα προσφυγής κατά ενός τέτοιου μέτρου;

A. Συντηρητική κατάσχεση

Σε περίπτωση που ο δικαστής κατασχέσεων αρνηθεί να επιτρέψει μια συντηρητική κατάσχεση, ο αιτών την κατάσχεση δικαιούται να προσβάλει αυτή τη διάταξη του δικαστή εντός προθεσμίας ενός μηνός από την ημερομηνία κοινοποίησης της διάταξης (άρθρο 1419 πρώτο εδάφιο και άρθρο 1031 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Η υπόθεση εξετάζεται κατά τον ίδιο τρόπο όπως ενώπιον του αρχικού δικαστή και εκδίδεται απόφαση εν συμβουλίω. Σε περίπτωση που εκδοθεί κατ' έφεση απόφαση επιβολής κατάσχεσης, ο καθ' ου η κατάσχεση που επιθυμεί να την προσβάλει πρέπει να ασκήσει τριτανακοπή ενώπιον του εφετείου.

Ο καθ' ου η κατάσχεση ή κάθε άλλο ενδιαφερόμενο μέρος δικαιούται να ασκήσει τριτανακοπή κατά της διάταξης του δικαστή κατασχέσεων που επιτρέπει την επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης (άρθρο 1419 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Η τριτανακοπή πρέπει να ασκηθεί εντός προθεσμίας ενός μηνός από την

ημερομηνία επίδοσης της διάταξης που επιτρέπει την κατάσχεση ενώπιον του δικαστή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη διάταξη (άρθρο 1125 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Εκτός εάν ο δικαστής κατασχέσεων επιτρέψει την αναστολή της εκτέλεσης, η άσκηση τριτανακοπής δεν έχει αναστατικό αποτέλεσμα.

Β. Μεσεγγύηση

Άνευ αντικειμένου σε περίπτωση μεσεγγύησης με συμφωνία μεταξύ των μερών.

Η δικαστική μεσεγγύηση έχει τη μορφή δικαστικής απόφασης κατά της οποίας μπορούν να ασκηθούν ένδικα μέσα σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Γ. Προσωρινά μέτρα

Οποιοσδήποτε διάδικος θεωρεί ότι έχει ζημιωθεί από διάταξη που έχει εκδοθεί κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δικαιούται να ασκήσει ανακοπή ή έφεση. Το εφετείο δικάζει τις εφέσεις κατά διατάξεων του προέδρου του πρωτοδικείου ή του εμποροδικείου. Οι εφέσεις κατά διατάξεων του προέδρου του εργατοδικείου πρέπει να εισάγονται στο εργατοδικείο.

Σε περίπτωση που η διαδικασία κινήθηκε με κλήτευση ή εκούσια εμφάνιση, η προθεσμία για την άσκηση ανακοπής ή έφεσης είναι ένας μήνας από την ημερομηνία επίδοσης της διάταξης, ενώ σε περίπτωση που η διάταξη εκδόθηκε επί μονομερούς αιτήσεως, η προθεσμία για την άσκηση ανακοπής ή έφεσης είναι ένας μήνας από την ημερομηνία κοινοποίησης της διάταξης με ειδική συστημένη επιστολή.

Δ. Προσωρινή εκτέλεση

Η προσωρινή εκτέλεση δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα. Ο εφέτης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να απαγορεύσει ή να αναστείλει την εκτέλεση μιας απόφασης (άρθρο 1402 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Τελευταία επικαιροποίηση: 24/10/2019

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.